

Ladislav Babić

REKOM ide dalje!

“Koalicija za REKOM [okuplja](#) više od 1500 organizacija civilnog društva, pojedinaca/ki iz svih država nastalih raspadom bivše SFRJ. Među njima su i udruge roditelja i obitelji nestalih osoba, veterana, novinara, predstavnika manjinskih etničkih zajednica, organizacija za zaštitu ljudskih prava i sl.

Koalicija za REKOM predlaže da vlade (ili države) osnuju REKOM, nezavisnu, međudržavnu Regionalnu komisiju za utvrđivanje činjenica o svim žrtvama ratnih zločina i drugih teških kršenja ljudskih prava počinjenih na teritoriju bivše SFRJ u razdoblju od 1991.-2001.”

Prema [priopćenju](#) „Koalicije za REKOM“ (u daljnjem tekstu – REKOM) od 8.7.2011.:

„Inicijativa za osnivanje REKOM dobila je značajnu podršku građana post-jugoslovenskih zemalja. Peticiju za osnivanje REKOM potpisalo je 542.660 građana. U poređenju sa planom, najveća podrška je izražena na Kosovu (100.559), a najmanja u Hrvatskoj (19.668). U BiH je prikupljeno 122.473 potpisa podrške, a u Srbiji 254.539, što je manje od očekivanog. U Crnoj Gori (30.057) i Sloveniji (5.342) u skladu sa planom, dok je u Makedoniji prikupljeno više od planiranog (10.022). Najveće iznenađenje je podrška građana u Banja Luci, gde je pored sedmodnevnog prekida prikupljanja potpisa, zbog javnih protesta protiv hašenja Ratka Mladića, 45.239 građana dalo podršku osnivanju REKOM.”

dok 29.08.2011., povodom Dana nestalih osoba biva dopunjena [izjavom](#):

„još uvek nije razjašnjena sudbina najmanje 10.000 nestalih državljana BiH u ratu na teritoriji te države, 1.009 Hrvata i 1.038 Srba, koji su 1991. godine imali državljanstvo Republike Hrvatske, nestalih tokom rata na teritoriji Hrvatske, 1.300 Albanaca i oko 500 Srba, Roma i drugih ne-Albanaca, nestalih na Kosovu tokom rata 1998. i 1999. godine, kao i nakon rata (do kraja 2000), a takođe i 590 državljana Srbije i Crne Gore, nestalih tokom ratova u Hrvatskoj i BiH.

Koalicija za REKOM poziva vlade u regionu da podrže osnivanje REKOM-a, pre svega zato što Komisija regionalnog karaktera ima potencijal da doprinese efikasnijem rešavanju sudbine nestalih i otkrivanju tajnih grobnica.“

REKOM je dobio podršku Predsjednika sviju zemalja regije, uključujući i hrvatskog Predsjednika Josipovića, a ima i međunarodnu [podršku](#):

„Proces REKOM finansijski podržavaju Evropska komisija, Ministarstvo spoljnih poslova Holandije, Fondacija braće Rokfeler, Američka nacionalna zadužbina (NED), Balkanski fond za demokratiju, Boš fondacija, OAK fondacija, Ministarstvo spoljnih poslova Švajcarske, Fond za otvoreno društvo u Srbiji, Američki institut za mir (USIP). Ukupan iznos donacija, za period od 15. decembra 2008. godine do novembra 2011. godine, iznosi 2.465.111 eura. Troškovi konsultativnog procesa u Srbiji, BiH, Hrvatskoj, Crnoj Gori i na Kosovu na godišnjem nivou iznose prosečno oko 130.000 eura po državi, dok su u Makedoniji i Sloveniji znatno manji. Na [veb sajtu](#) Koalicije za REKOM, dostupni su budžet i finansijski izveštaj projekta REKOM, kao i Izveštaj o reviziji finansijskih i administrativnih izveštaja FHP u 2010. godini, koju je uradila nemačka revizorska firma u saradnji sa ovlašćenim revizorima u Srbiji.“

Primjetna je sramotno niska podrška građana RH, izražena malim brojem potpisa podrške REKOM-u, što navodi desnicu da trijumfalno objavi „propast“ ove inicijative. Ukupan broj prikupljenih potpisa demantira tu tvrdnju kojoj je cilj dovesti u zabludu građane Hrvatske – REKOM je naime regionalna inicijativa i nije skoncentrirana samo na područje RH. Vidljivo je da u ostalim državama nastalim raspadom Jugoslavije, a koje su međusobno ratovale, inicijativa ima znatnu podršku. Razlozi opstrukcije hrvatskih građana su višestruki (ne treba zanemariti ni premalu prezentaciju *inicijative* u najznačajnijim medijima, posebno na HRT-u); po našem mišljenju najznačajniji je – manipulacija stradalnicima i braniteljima od strane desnih, donedavno vladajućih struktura (prvenstveno HDZ-a), širenjem objeda kako REKOM želi nivelirati i izjednačiti krivnju za protekle događaje u regiji, te da je osnovan isključivo u interesu Srbije. Na taj način se pokušava(la) održati na okupu vlastita izborna baza, kao garancija kontinuiteta prevlasti nacionalističke politike u posljednjih 20-tak godina. Jednostavnim rječnikom – željela se zadržati vlast!

Neki značajni poticaji REKOM-u kako u regiji tako i u RH su:

-[pismo brojnih uglednika s područja bivše Jugoslavije](#) u kojem od čelnika novonastalih država traže da podrže inicijativu Za REKOM

-[usvajanje rezolucije A/HRC/18/L.22](#), Savjeta za ljudska prava Ujedinjenih naroda od 26. rujna, kojom se uspostavlja “specijalni izvjestitelj za promociju istine, pravde, reparacije i garanciju neponavljanja zločina”

"U obrazloženju rezolucije, Savjet je istaknuo potrebu za suočavanjem s prošlošću, potragu za istinom i pomirenjem i stavio poseban naglasak na izvansudske mjere koje se tiču teških kršenja ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava."

"Mandatar će biti imenovan na sastanku Savjeta u ožujku 2012. Zadatak specijalnog izvjestitelja će, između ostalog, biti prikupljanje informacija o djelovanjima komisija za istinu i pomirenje, kao i preporučivanje zasnivanja takvih komisija. Svom će radu pristupiti iz perspektive žrtava. Suradivat će s nevladinim organizacijama na ispitivanju problema iz oblasti o kojima izvještava."

Tu rezoluciju možemo shvatiti i kao (in)direktnu podršku REKOM-u i nevladinim organizacijama zemalja regije za dosadašnji rad, te kao poticaj za buduće djelovanje. Pritom se varaju oni koji misle da će Hrvatska moći eskivirati ulogu i primjedbe novoimenovanog savjetnika metodom „kukavičjeg jajeta“ – osnivanjem „nevladinih“ organizacija pod direktnom kontrolom budućih Vlada – ma čije one bile. Podjednaka je iluzija kako će u - nadajmo se nerealiziranom - slučaju eventualno negativnog izvještaja „Savjetu za ljudska prava Ujedinjenih naroda“ o suradnji Hrvatske, država jednostavno moći, kako oni kažu - „kopitnuti“ (otkazati mandat) novoimenovanog savjetnika. Takva vremena su samo ona u kojima dotični kritičari REKOM-a još uvijek - greškom svoje psihologije - žive. Ako su oni slijepi, ne znači da svi ne vide! Da se nešto polako ali ipak (kucnimo o drvo!) mijenja, pokazuje i poziv crnogorskog predsjednika Vujanovića predsjednicima država regije da "formiraju službenu stručnu grupu koja će razmatrati prijedlog Statuta REKOM i usuglasiti svoj stav u pogledu predloženih ciljeva, zadataka i mandata REKOM-a". Maja ove godine hrvatski predsjednik Josipović je – u razgovoru sa zagovarateljima inicijative - [podržao](#) prijedlog o formiranju službene Regionalne stručne grupe koja će dati i mišljenje o prigovorima po kojima REKOM preuzima nadležnost sudskih organa (upravo je taj prigovor, uz onaj da je prijedlog suprotan ustavima država regije, najviše kočio institucionalizaciju Koalicije za REKOM) i izraditi Prijedlog Statuta kojeg će ponuditi na razmatranje vladama zemalja u regiji. Također je obećao delegirati predstavnika u stručnu grupu i pozvati ostale predsjednike zemalja regije da učine isto. Pohvalno, uz opasku da, čini se, pametniji, humaniji, poduzetniji i aktivniji ljudi ipak sjede izvan službenih državnih struktura. Trenutno, među službenim strukturama Srbije vrlo je niska zainteresiranost za Inicijativu, te su zagovarači REKOM-a tražili potporu ambasadora delegacije EU. Evropski parlament je,

podržavši je, u svojoj rezoluciji o *Srbiji* istaknuo njen značaj, istaknuvši da „*REKOM pokreće i upravlja procesom pomirenja u regionu*“. Koji su, i jesu li bili povučeni slijedeći potezi najviših predstavnika vlasti regionalnih država, nije mi poznato. Uostalom, oni se uvijek povlače brzinom kojom poštari prenose poteze dopisnog šaha u kojemu, kako je poznato, ne treba strahovati od pada zastavice. I dok izabrani „predstavnici naroda“ još razmišljaju o narednom potezu u igri sa ljudskim sudbinama, a isti se nadaju da će ipak doživjeti kraj partije, *REKOM* nastavlja svoju inicijativu. Primjerice, šef delegacije *EU* u *BiH*, sastao se sa zagovaračima *REKOM*-a, izjavivši da podržava sve organizacije civilnog društva koje rade na pomirenju u regiji.

“*Sastanak je organiziran s ciljem da ga informišemo šta je do sada urađeno u BiH, ali i cijelom regionu, kao i koji su naši sljedeći koraci. Podrška međunarodne zajednice nam jeste bitna i ona je zasad neupitna jer smo u BiH već dobili podršku gospodina Valentina Inzka, visokog predstavnika, kao i američkog ambasadora gospodina Patricka Moona*”,

[izjavila](#) je Dženana Karap-Druško, novinarka iz *BiH* i zagovaračica *Inicijative*. U septembru pak su aktivisti *Koalicije za REKOM* iz svih glavnih gradova država bivše *Jugoslavije* poslali po 100 razglednica svakom predsjedniku, kao i članovima *Predsjedništva BiH*. Kako je [objavio](#) *Radio Slobodna Evropa*:

„*Tim razglednicama Koalicija za REKOM... podsjetiće šefove država bivše SFRJ na obavezu da porodicama žrtava, društvu i budućim generacijama duguju činjenice o tome šta se dogodilo u nedavnoj prošlosti, javno priznanje i poštovanje svih žrtava, nezavisno od vjere i nacionalne pripadnosti. Oni će od šefova država zastražiti pokretanje zvaničnih procedura za ispitivanje pravnih i ustavnih mogućnosti za osnivanje REKOM-a.*“

Zašto *REKOM* ide dalje?

REKOM-u je pružilo podršku skoro 600000 stanovnika zemalja regije, a pružit će još veći broj – posebno onih lično pogođenih nestankom svojih najmilijih – kad im konačno iz pozadine u dresirani mozak dospije činjenica da njihove vlade nisu bile, niti su sposobne u zadnjih 15-20 godina riješiti problem nestalih osoba. Žaloso je, i pomalo iritirajuće, svih tih godina prisustvovati javno izraženim žalopojkama rodbine osoba nestalih u proteklom sukobu, slušati njihove zahtjeve vlastima za djelatnim rasvjetljavanjem sudbina svojih najmilijih, dok istovremeno uskraćuju podršku *REKOM*-u. Ne misle li, da bi prvo sami sebi trebali odgovoriti što im je važnije? Sudbina najmilijih, ili država *rad koje* u suštini sada i tragaju za svojim sinovima, kćerima, majkama i očevima, a koja svojom višegodišnjom opstrukcijom *REKOM*-a upravo pokazuje i dokazuje koliko joj je zaista stalo do razrješenja problema.

REKOM ide dalje, jer je u interesu zemalja regije, a posebno međunarodne zajednice, pomirenje država nastalih raspadom bivše *Jugoslavije*. Svijet ima i previše briga sam sa sobom da bi i dalje mirisao desničarska govna koja ovi ostavljaju gdje god čučnu. U interesu je i vladajuće elite – sad kad se pozicionirala i stabilizirala na vlasti i u privredi svojih zemalja – da se situacija smiri i da započne intenzivna suradnja (u grabežu profita – zbog čega su se i borili – što većinskom stanovništvu ili nije nimalo jasno, ili je i samo učestvovalo u opisanoj djelatnosti).

REKOM ide dalje, jer je to u interesu – i oduvijek je bilo u interesu – miroljubivog, nacionalizmom i šovinizmom neopterećenog dijela stanovnika regije, koje ne snosi nikakvu krivicu ni za rat niti za posljedice proizašle iz njega.

REKOM ide dalje, jer *svijet više nije isti* kao prije 20 godina, što desničarskim nacionalistima koji vječno trabunjaju o prošlosti, dobro živeći u sadašnjosti i

nimalo vodeći računa o budućnosti, nikako da dospije do dijelova tijela zaduženih za inteligentno promišljanje. Možda zato što su im zakržljali, no prije bih rekao – svijesnog ili podsvijesnog potiskivanja ove spoznaje radi osiguravanja, na račun narodnih žrtava, izborenog vlastitog položaja.

Kao što rekosmo, *REKOM ide dalje*, a dalje idu i umišljeni „knezovi svog retardiranog svijeta“. Jedni idu u krivom smjeru, a koji su to – vidjet će kad progledaju!

Povijesna je istina da jedan od tih puteva, ako se uporno slijedi, završava mirnom suradnjom među narodima, a drugi u – *simbolički rečeno* - pograničnim austrijskim gradićima. Zato kopita desničarskih papkara mogu tek poslužiti (zlu ne trebalo ili „*ne dao bog*“, kako se to kaže) što uspješnijem izbjegavanju, bilo povijesno osvjedočenih smjerova, bilo izbjegavanju rešetkama ograničenih prostorija njihova retardiranog svijeta. Prvu soluciju ne preporučam niti priželjkujem ikome od nas (sasvim je jasno da se ona ne može ponoviti u smislu kopije prošlosti), dok djelovanje humanističkih intelektualaca, nevladinih mirovnih organizacija, *Koalicije za REKOM*, lijevih nezavisnih medija i elektroničkih portala, a nikako ne treba zaboraviti niti umjerene političke strukture zemalja regije, ide u smjeru izbjegavanja po svaku cijenu takvih ekstremnih mogućnosti. Nasuprot tome, barem djelomična realizacija druge opcije na one koji uslijed vlastitih krivica ove ili one vrste (posebice ratnih zločina) ponajviše nastoje opstruirati sve pokušaje smirivanja poratne zbilje, doprinjela bi boljem razumijevanju među ljudima i mirnijem suživotu na ovim prostorima.

PR

DIOGEN pro kultura magazin / DIOGEN pro culture magazine

<http://www.diogenpro.com>